

Nr 686

Av herr Östlund m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 62, angående vissa norrlandsfrågor.

I förslaget till utformning av rationaliseringsverksamheten inom Norrlands jordbruk, som framlägges i Kungl. Maj:ts proposition nr 62, är avsikten att koncentrera rationaliseringsverksamheten till vissa utvalda geografiska områden. Enligt vår uppfattning kan förslaget i dess nuvarande utformning leda till konsekvenser som till sin karaktär och omfattning inger betydande betänkligheter.

Det synes oss ofrånkomligt att förverkligandet av planerna på geografiska rationaliseringsregioner kommer att innebära betydande orättvisor. De förmåner som kommer att erbjudas inom dessa områden kan inte bli föremål för fri tävlan. Avsevärda olägenheter och orättvisor kommer att drabba dem som bor utanför ifrågavarande områden. Självfallet spelar de geografiska, främst de klimatiska, förhållandena en betydande roll för möjligheten att i Norrland skapa ekonomiskt bärkraftiga familjejordbruk. De geografiska förhållandena är emellertid ingalunda ensamt utslagsgivande. I klimatiskt missgynnade områden kan det finnas fastigheter, vilka på grund av arrondering, skogsinnehav samt ägarnas personliga egenskaper har samma förutsättningar att kunna bli förbättrade genom rationaliseringsåtgärder som fastigheter inom ur geografisk synpunkt mera gynnade områden. Rationaliseringshjälpen bör därför stå till förfogande för alla de jordbruk som kan gagnas av densamma och inte endast förbehållas vissa områden vilka utväljes på sätt som föreslagits i propositionen.

Självklart är, att där lantbruksnämnderna griper in med jordförvärv, i avsikt att därigenom möjliggöra senare strukturrationalisering, statens härför tillgängliga medel endast skall placeras i jordbruksfastigheter, vilka kan beräknas komma att ingå i på lång sikt bestående jordbruk.

Lantbruksnämnderna är emellertid inte över jordbruket ställda dirigeringsorgan — fast en sådan syn på uppgiften då och då skymtar fram — utan deras uppgift skall enligt 1947 års riksdagsbeslut vara att genomföra rationaliseringsåtgärderna i samarbete med den jordbrukande befolkningen. I riksdagsbeslutet uttalas också det angelägna i att organisationen av rationaliseringsverksamheten blir sådan att den kan omfattas med förtroende av jordbrukarna.

De i propositionen framlagda planerna för rationaliseringsverksamhetens ordnande i Norrland kan inte inge förtroende hos de norrländska jordbrukarna. Det må i detta sammanhang erinras om att inte endast struktur-

rationaliseringen skall lokaliseras till bestämda geografiska områden utan avsikten är även att hit koncentrera den inre rationaliseringen och drift-rationaliseringen. Härav följer att de många jordbrukare, som av olika anledning är bundna vid jordbruksfastigheter utanför dessa områden, kommer att berövas möjlighet att erhålla hjälp för inre rationalisering och drift-rationalisering.

Olägenheten för de i rationaliseringsplaneringen utelämnade bygderna kommer sannolikt inte att inskränka sig till en utebliven delaktighet i den statliga rationaliseringshjälpen. Vid den prövning av jordbrukets framtida bestånd, som nu sker i samband med bostadsförbättringar, är det inte realistiskt att befara att även bidrag till sådana blir oåtkomliga. Att dessa förhållanden kommer att leda till sänkta saluvärden torde också vara ofrånkomligt. Bygder som åsättes stämpeln "inte rationaliseringsvärda" kan åsamkas samma värdeminskning som vid sjöregleringar men saknar i motsats härtill möjlighet att erhålla skadestånd.

Reglerna om att rationaliseringsverksamheten inom det norrländska jordbruket skall bedrivas efter ekonomiska principer, vilka godkändes av 1959 års riksdag, synes oss vara fullt tillräckliga för att rationaliseringsverksamheten skall kunna bedrivas därstädes till bestående gagn för det norrländska jordbruket i dess helhet. Någon princip om att rationaliseringsverksamheten begränsas till geografiska områden bör därför inte knäsat-
tas. Det förefaller som om avsikten härmed vore att inom Norrland påbörja något i stil med den regionalplanering, varom mycket talades under 1942 års jordbrukskommittés utredningsarbete och under de första åren av den nuvarande rationaliseringsverksamheten. Regionplaner finns också uppgjorda, men inte i något fall torde det uppställda målet ännu ha förverkligats. Man har fått nöja sig med individuella förbättringar. Förutsättningarna för en regionalplanering av jordbruket torde dessutom inte vara stora i Norrland. Rationaliseringsverksamhetens inlänkande på i propositionen föreslagna linjer kan beräknas kräva lång tid eftersom områden måste utväljas och nödvändiga förberedelsearbeten genomföras. Under denna tid kommer den rationaliseringsverksamhet som nu bedrivs att bli åsidosatt.

Vi anser det inte heller tillfredsställande, att medel till en rationaliseringsverksamhet som endast skall komma utvalda områden till del delvis anska-
fas genom minskning av de fraktbidrag, som nu kommit jordbrukarna i Norrbotten och Västerbotten till del. Detta blir ytterligare en nackdel för de områden, som av geografiska skäl inte kommer att bli föremål för rationalisering och vilka på grund av sitt läge sannolikt varit i största behov av fraktlindringar. Även om vissa skäl talar för att fraktbidragen reduceras till förmån för andra åtgärder till befrämjande av jordbruket, anser vi den i propositionen föreslagna överföringen av medel från anslaget till

fraktbidrag till andra ändamål inte motiverad utan är av den uppfattningen att fraktbidragen till Norrbotten och Västerbotten under budgetåret 1960/61 bör utgå enligt oförändrade grunder.

Vi hemställer med stöd av vad ovan anförts,

att riksdagen avslår Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 62 i vad den avser ändrade grunder för rationaliseringsverksamhetens bedrivande inom det norrländska jordbruket, samt

att riksdagen beslutar att fraktbidrag till Västerbotten och Norrbotten under budgetåret 1960/61 skall utgå enligt oförändrade grunder.

Stockholm den 22 mars 1960

Carl Östlund

Märta Boman

Einar Hægglom
